

Alkoholikuolemien määrä kasvaa, kun ikärakenne muuttuu

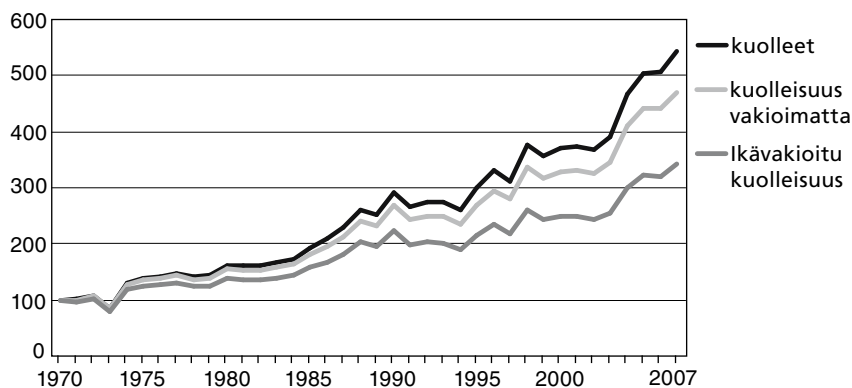
KARI POIKOLAINEN – PIA MÄKELÄ

Alkoholikuolemien kehitystä kuvattaessa Suomessa on usein tapana esittää kuolleiden määriä. Kun kyse on pitkän ajan muutoksista, tämä antaa harhaanjohtavan kuvan. Alkoholikuolemien kehityssuunta tulee oikeammin kuvatuksi, kun määrä suhteutetaan väestöön ja ikävakioidaan. Ikävakiointi tarkoittaa vertailtavien väestöjen ikärakenteen erojen poistamista laskennallisesti (menetelmistä tarkemmin ks. Koskinen & al. 2007, 36). Suomen pitkän ajan muutoksia tarkasteltaessa tämä on hyvinkin tärkeää, sillä väestön ikärakenteen muutos on ollut suuri. Sodan jälkeen syntyneet suuret ikäluokat ovat viime aikoina tulleet siihen ikään, jolloin alkoholista johtuva kuolleisuus on korkeimmillaan. Tämä johtaa siihen, että kuolleiden lukumäärä kasvaa, vaikka kuolleisuus pysyisi samana kaikissa ikäryhmissä. Väestömuutosten vaikutusta kuvataan seuraavassa vertaamalla kuolemantapausten määrää, vakioimatonta kuolleisuutta ja ikävakioitua kuolleisuutta.

Tarkastelun kohteena ovat alkoholikuolemat. Niissä peruskuolemansyyksi on merkitty sellainen diagnoosi, jonka mukaan tauti tai vamma on johtunut alkoholista. Ne kootaan kuolemansyytilastossa luokkaan 41, jonka nimi on ”alkoholiperäiset taudit ja tapaturmainen alkoholimyrkytys”. Kuolemantapausten määrät, ikävakioitu kuolleisuus ja väkiluvut ovat peräisin Tilastokeskuksen julkisesta StatFin-tietokannasta (www.tilastokeskus.fi). Kuolleisuusluvut on saatu suhteuttamalla kuolleiden määrät keskipäivälukuihin eli kunkin kalenterivuoden keskimääräiseen väkilukuun. Suora ikävakiointi tehtiin viisivuotiskäryhmittäin, ja painokertoimina olivat Tilastokeskuksen käyttämät Euroopan uuden vakioväestön ikäryhmien suhteelliset osuudet.

Vuonna 1970 alkoholikuolemia oli Suomessa 399, vakioimaton alkoholikuolleisuus 8,7 henkilöä ja ikävakioitu alkoholikuolleisuus 10,1 henkilöä 100 000 asukasta kohti. Vuonna 2007 vas-

Kuva 1. Alkoholikuolemien määrä sekä vakioimaton ja ikävakioitu kuolleisuus vuosina 1970–2007 (1970 = 100)

taavat luvut olivat 2 167; 40,9 ja 34,5. Tarkasteltavien 37 vuoden aikana alkoholiin kuolleiden määrä suureni 5,4-kertaiseksi, vakioimaton kuolleisuus 4,7-kertaiseksi ja ikävakioitu alkoholikuolleisuus 3,4-kertaiseksi (Kuva 1).

Ikäryhmittäisten vuoden 2007 kuolleisuuslukujen ja vuoden 1970 ikäryhmien koon perusteella laskettiin, paljonko Suomessa olisi ollut vuonna 2007 alkoholikuolemia, jos väestön koko ja ikärakenne eivät olisi muuttuneet lainkaan vuodesta 1970. Kuolemia olisi ollut 1 447. Väestön kasvun vuoksi kuolemia oli 287 enemmän ja

ikärakenteen muutoksen vuoksi 433 enemmän kuin mitä olisi ollut, jos väkiluku ja ikärakenne olisivat pysyneet samana kuin vuonna 1970. Toisin sanoen 16,2 prosenttia alkoholikuolemien määrän kasvusta vuonna 2007 johtui väestön kasvusta ja 24,5 prosenttia ikärakenteen muutoksista. Molempien väestömuutosten yhteinen osuus kuolemien määrän kasvuun oli 40,7 prosenttia. Alkoholikuolemien lukumäärän kasvu ei siis johdu pelkästään alkoholista vaan tuntuvasti myös väestön kasvusta ja ikärakenteen muutoksista.

KIRJALLISUUS

KOSKINEN, SEPPO & MARTELIN, TUIJA & NOTKOLA, IRMA-LEENA & NOTKOLA, VEIJO & PITKÄNEN, KARI & JALOVAARA, MARIKA & MÄENPÄÄ, ELINA & RU-

OKOLAINEN, ANNE & RYYNÄNEN, MARKKU & SÖDERLING, ISMO (toim.): Suomen väestö. Helsinki: Gaudeamus, 2007.